

Oponentský posudek bakalářské práce

Terezy Pössnerové

Hlavní města v dějinách Bengálska

2017

Tereza Pössnerová si za téma své bakalářské práce zvolila mimořádně zajímavou problematiku, které se soustavnější badatelské pozornosti prozatím dostalo jen zřídka. Vedle historicky přehledových pasáží, jejichž zpracování dokazuje, že se v tematické oblasti dobře orientuje, se také pokouší rozvíjet vlastní samostatné úvahy, které by, v poněkud rozpracovanější podobě, mohly být cenným příspěvkem k vytváření typologické klasifikace hlavních měst v dějinách.

V první části autorka přehledně a stručně shrnuje dějiny všech státních útvarů existujících na území Bengálska, přičemž se zaměřuje především na jejich hlavní města a přesuny těchto měst napříč historií. Vzhledem k značnému rozsahu tohoto historického nástínu se zdá být logické, že pracuje pouze s několika vybranými díly odborné literatury, jež lze považovat za klasiku daného tématu. Snad by však textu v tomto smyslu prospělo, a sama autorka by tím jistě byla nemálo obohacena, kdyby nahlédla do některé z četných muslimských kronik zabývajících se ustavením a šířením muslimské nadvlády v Indii, tedy včetně Bengálska, o to víc, když jsou v ČR snadno dostupné v knihovně Orientálního ústavu ve slavném souborném vydání Elliota a Dowsona, *The History of India, as Told by Its Own Historians*.

Zatímco v první části postupuje autorka chronologicky, ve druhé mění úhel pohledu a popisuje jedno město po druhém, přičemž se věnuje jejich geografické charakteristice, architektuře i pozdějším osudům, poté co města ztratila status administrativních a vládních center. Ačkoliv se zde opakují některé informace z první části, není jich přespříliš, nezdá se to být na škodu věci a metodiku zvolených postupů první a druhé části, které se navzájem vhodně doplňují, nezbyvá než pochválit. V souhrnném pohledu však celá druhá část působí jako soubor stručných encyklopedických hesel, věnujících se jednotlivým městům, což vyplývá ze skutečnosti, že zde autorka snad až nezdravě spoléhá na Banglapedii. Jakkoliv kvalitní bezpochyby je, zejména ve srovnání s podobnými projekty, v akademické práci nejsou tak časté odkazy na jediný zdroj příliš vhodné.

Obsah první i druhé části bohužel také prozrazuje jistou nevyváženost podávaných informací při líčení historických událostí, v nichž se to podstatné a týkající se zkoumaného tématu (hlavní města napříč historickým vývojem) až příliš často míchá s mnoha jinými problémy (viz například osudy mughalského prince Šudži a jeho boj s Aurangzébem, kde se to jen hemží krásnými princeznami). Na vině je bezpochyby nezkušenost autorky s tak rozsáhlým tématem a historickým materiálem. Vybrat z něj klíčové prvky a vystavět z nich smysluplnou strukturu na předem stanovených základech rozhodně není snadný úkol a jeho úspěšné zvládnutí vyžaduje značnou sečtělost, nikoliv pouze velkých přehledových děl, ale snad ještě více úzce zaměřených monografií a studií, zkoumajících téma jediné (v tomto smyslu a pro

studium metodiky výkladu bych jí doporučil především vysoce oceňovanou práci R. Eatona, *The Rise of Islam and the Bengal Frontier*, která se předmětu jejího zájmu v širším slova smyslu rovněž týká).

Třetí část práce je bezpochyby nejzajímavější, protože přináší autorčiny samostatné úvahy, byť opřené o relevantní literaturu, popř. ji pozoruhodným způsobem dále rozvíjející nebo podrobující bystré kritice. Zavádějící se mi však zdá být název této části – města lze bezpochyby srovnávat na základě „tvrdých dat“ ve smyslu jejich velikosti, populace, geografického zasazení, délky trvání statusu hlavního města apod., metodicky krajně obtížné, či přímo nemožné je to však z hlediska jejich historického významu a důvodů vzniku či naopak konce jejich výlučného postavení. Právě o to však, soudím, autorce jde. Ve skutečnosti se tedy nejedná o komparaci, ale spíše typologii hlavních měst napříč historickým vývojem a jejich klasifikaci na základě různých hledisek. Tento úkol však autorka plní poměrně zdárně, zároveň by si ale tato část bezpochyby zasloužila podstatně větší rozsah, např. na úkor historického přehledu první části. Zajímavé by jistě bylo zdůvodnění, čím může navrhovaná klasifikace přispět k hlubšímu porozumění dějinám Bengálska a zda jsou tyto důvody obecně platné, nebo jsou relevantní pouze v Bengálsku či v oblasti jižní Asie.

Z formálního pohledu je text velmi pečlivě zpracován, a hlavní výtku proto představují opakující se úplné odkazy na již citovaná díla. Ocenit je naopak třeba takřka bezchybné přepisy vlastních jmen, ať už historických postav či toponym. Tuto skutečnost je nutno zdůraznit především proto, že autorka musela pracovat se třemi druhy různých písem. Jasně se zda ukazuje její velká pečlivost, která je ostatně patrná i v mnoha dalších ohledech předložené práce (za pozornost především stojí autorkou vytvořená časová osa transferu měst, jež tvoří jednu ze dvou příloh).

Z obecněji pojímaných témat příhodných k obhajobě se jako zajímavý jeví problém, zda je v bakalářské práci vhodné tak často odkazovat na velké, česky psané syntetizující *Dějiny Indie*. Ačkoliv se s touto otázkou setkávají takřka všichni studenti píšící bakalářské práce historického zaměření, jistě by stálo za to, aby se nad ní autorka zamyslela a zformulovala si možnou odpověď.

Předkládaný text Terezy Pössnerové splňuje všechny podmínky kladené na bakalářskou práci a doporučuji ho k obhajobě. Vzhledem k výše uvedeným výtkám navrhuji hodnocení velmi dobře.